

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรคมะเร็งปากมดลูกเป็นปัญหาทางด้านสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งเป็นสาเหตุการตายอันดับหนึ่งของสตรีไทย สาเหตุที่แท้จริงของโรคมะเร็งปากมดลูกยังไม่ทราบแน่นอน แต่สาเหตุที่สำคัญเท่าที่วิทยาการระบาค ทางการแพทย์ตรวจพบได้ในปัจจุบัน คือการติดเชื้อ ฮิวแมนแพปพิลโลมาไวรัส (Human papilloma virus) หรือเชื้อเอชพีวี (HPV) ถ้ามีปัจจัยเสี่ยงทางด้านรีเวชวิทยา ปัจจัยเสี่ยงทางด้านฝ่ายชาย และปัจจัยเสี่ยงอื่นๆ เช่น การสูบบุหรี่ ภาวะภูมิคุ้มกันต่ำ พันธุกรรม โดยที่ระยะเวลาในการก่อตัวของโรคประมาณ 5 -10 ปี เริ่มตั้งแต่เซลล์บริเวณปากมดลูก มีการเปลี่ยนแปลงจนถึงระยะที่ภาวะของโรคอยู่ในระดับที่รุนแรงมากขึ้นโดยไม่ปรากฏอาการ (จตุพล ศรีสมบูรณ์, 2547) ผู้ป่วยอาจไม่รู้ว่าได้ป่วยเป็นโรคมะเร็งปากมดลูก เมื่อโรคได้ลุกลามเข้าสู่ระดับที่รุนแรง ทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเป็นจำนวนมาก และยังเกิดความสูญเสียต่างๆ ที่ไม่สามารถประเมินค่าได้ เช่น ความสูญเสียทางด้านจิตใจ ความวิตกกังวล ความเครียดและความห่วงใย สูญเสียเวลาในการไปพบแพทย์และประกอบอาชีพ และเสียชีวิตในที่สุด อย่างไรก็ตามมะเร็งปากมดลูกสามารถป้องกันได้โดยการให้วัคซีน และการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ซึ่งปัจจุบันวิธีที่ได้รับความนิยมกันมาก คือ วิธีแปปสเมียร์(Pap smear) เป็นวิธีการตรวจคัดกรองที่ทำงานง่าย ไม่เจ็บไม่ปวด เสียค่าใช้จ่ายน้อย ได้ผลดีมีความจำเพาะสูง มีความเชื่อมั่นในระดับปานกลาง

การเข้ารับการตรวจมะเร็งปากมดลูก ของสตรีอายุ 30 – 60 ปีโดยวิธีแปปสเมียร์(Pap smear) ทำให้สตรีเข้ารับการตรวจคัดกรองค้นหามะเร็งปากมดลูกในระยะเริ่มแรกและให้การรักษาก่อนที่โรคจะลุกลามเป็นมะเร็งปากมดลูก ข้อมูลจำนวนผู้ป่วยมารับบริการรายใหม่ที่ศูนย์มะเร็งอุดรธานี จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคมะเร็งปากมดลูกมีแนวโน้มอายุน้อยลงเรื่อยๆ (ศูนย์มะเร็งอุดรธานี, 2552) ในปีงบประมาณ 2553 กระทรวงสาธารณสุขได้เปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายในการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกใหม่ จากกลุ่มเป้าหมายสตรีอายุ 35 – 60 ปี เปลี่ยนเป็นกลุ่มเป้าหมายสตรีอายุ 30-60 ปี

ในปีงบประมาณ 2552 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้มีนโยบายและแนวทางในการดำเนินงาน การตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก มีการรณรงค์ การประชาสัมพันธ์โดยการให้จากข้อมูลการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก สตรีกลุ่มเป้าหมายอายุ 35 - 60 ปี ของ

ตำบลอู่เม่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ในปี 2548 - 2552 ทั้งหมด 873 ราย ได้รับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ทั้งที่มีการตรวจที่สถานอนามัย โรงพยาบาลและคลินิก มีจำนวน 249 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.5 ตรวจพบเป็นมะเร็งปากมดลูกระยะลุกลามจำนวน 1 รายและเสียชีวิต (สถานอนามัยบ้านโคกศรี, 2552) ในการดำเนินงานเจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ในชุมชน และมีอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) เป็นผู้ให้คำแนะนำชี้แนะให้สตรีมารับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก แต่ก็ยังมีสตรีที่ไม่เคยเข้ารับบริการคัดกรองมะเร็งปากมดลูก อาจเป็นไปได้ว่ายังขาดช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การไม่ตระหนักถึงอันตรายของโรคและคิดว่าตนเองจะไม่ป่วยเป็นโรคมะเร็งปากมดลูก ซึ่งในความเป็นจริงการที่สตรีได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับมะเร็งปากมดลูกอย่างทั่วถึงและมีความต่อเนื่องจะทำให้กลุ่มสตรีให้ความสนใจในการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อลดความเสี่ยง ความรุนแรงของโรคมะเร็งปากมดลูกด้วยการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกทุกปี โดยการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข(อสม.) ญาติพี่น้อง คนในครอบครัวโดยเฉพาะสามี ดังนั้น การให้แรงสนับสนุนทางสังคมแก่สตรีกลุ่มเป้าหมาย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ได้รับอย่างทั่วถึงต่อเนื่อง และให้ได้รับเพิ่มมากขึ้น แนวทางการดำเนินงานที่จะให้สตรีอายุ 30 – 60 ปี เข้ารับการตรวจมะเร็งปากมดลูกที่สถานอนามัยให้มากขึ้นนั้น สตรีกลุ่มเป้าหมายและองค์กรต่างๆทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินการทุกขั้นตอน

ผู้วิจัยจึงได้นำทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคมในด้านอารมณ์ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านวัตถุสิ่งของ การเงินและแรงงาน และด้านการประเมินผล มาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นการศึกษาหาแนวทางในการวางแผนแก้ไขปัญหาดังกล่าวถึงสาเหตุที่แท้จริงของสตรีที่ไม่มารับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกและปัญหานี้ยังไม่เคยมีการศึกษาวิจัยในตำบลอู่เม่ามาก่อน คาดว่าผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ได้แนวทางและวิธีการที่ดีสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวและเป็นการกระตุ้นเตือนให้สตรีเกิดความตระหนัก มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและส่งเสริมสุขภาพของตนเอง โดยการตัดสินใจเข้ารับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เป็นการป้องกันการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกของสตรี ในตำบลอู่เม่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้เป็นอย่างดี

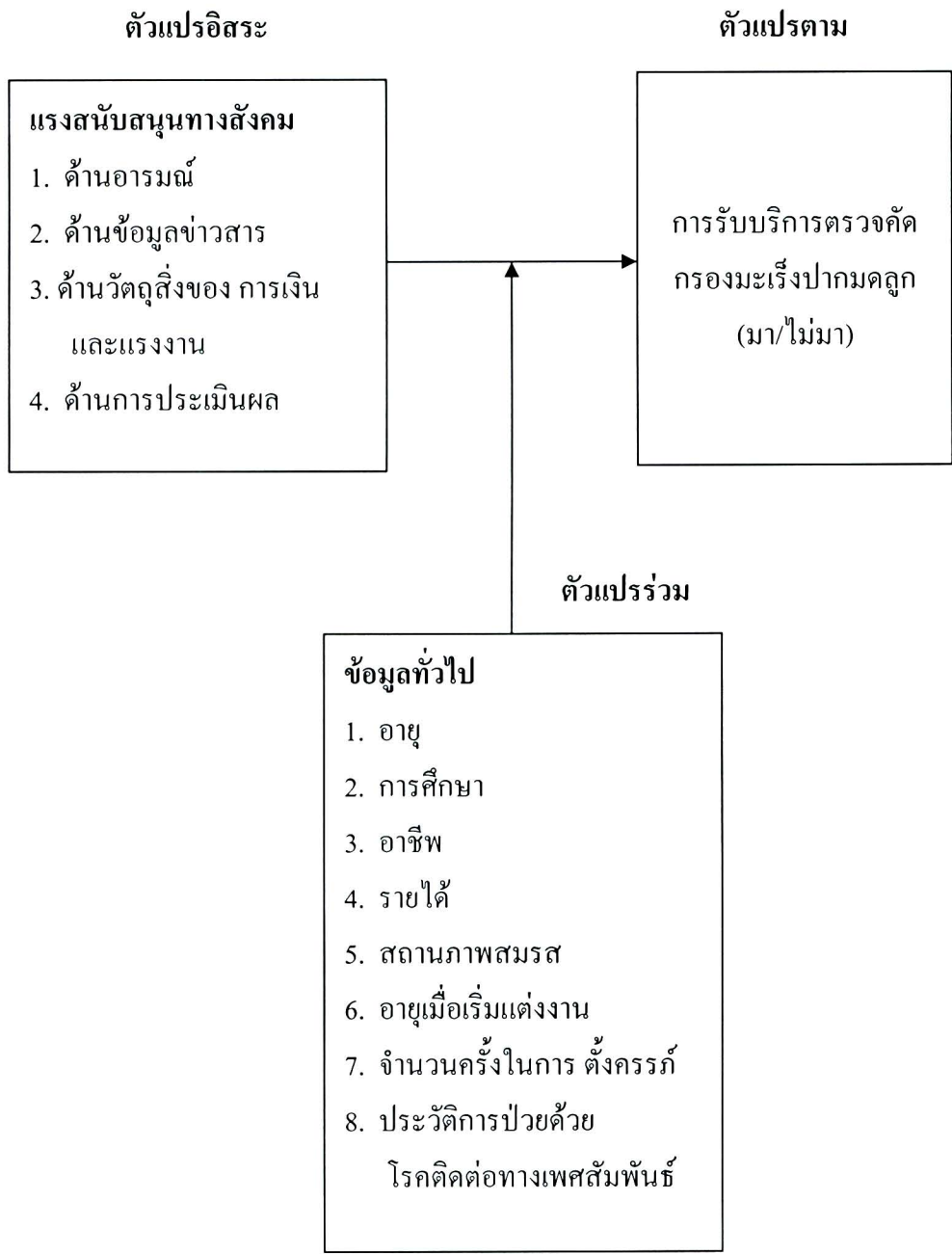
วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการให้บริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรีในเขตตำบลอู่เม่า อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาแรงสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับการให้บริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรีในเขตตำบลอู่เม่า อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปกับการให้บริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรีในเขตตำบลอู่เม่า อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปกับแรงสนับสนุนทางสังคมของสตรีในเขตตำบลอู่เม่า อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคมกับการให้บริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรีในเขตตำบลอู่เม่า อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

สมมติฐานของการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปมีความสัมพันธ์กับการให้บริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรีในเขตตำบลอู่เม่า อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์
2. ข้อมูลทั่วไปมีความสัมพันธ์กับแรงสนับสนุนทางสังคมของสตรีในเขตตำบลอู่เม่า อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์
3. แรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการให้บริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรีในเขตตำบลอู่เม่า อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ผลการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบว่าแรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี ในเขตตำบลอู่เม่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์
2. นำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการให้บริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ต่อไป
3. นำแนวทางการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ไปศึกษาหาแนวในการให้บริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี ในจังหวัดกาฬสินธุ์

ขอบเขตของการศึกษา

1. **ขอบเขตการศึกษา** การศึกษาในครั้งนี้ต้องการศึกษาการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรี ในเขตตำบลอู่เม่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ มุ่งศึกษาแรงสนับสนุนทางสังคม ทางด้านอารมณ์ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านวัตถุสิ่งของ การเงินและแรงงาน และด้านการประเมินผล การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสตรีด้วยวิธีการสัมภาษณ์
2. **ตัวแปรที่ศึกษา**
 - 2.1 ตัวแปรตาม ได้แก่ การรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก
 - 2.2 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ แรงสนับสนุนทางสังคมใน 4 ด้านมีด้านอารมณ์ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านวัตถุสิ่งของการเงินและแรงงาน ด้านการประเมินผล
 - 2.3 ตัวแปรร่วม ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปประกอบด้วย อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส อายุเมื่อเริ่มแต่งงาน จำนวนครั้งในการตั้งครรภ์ ประวัติการป่วยด้วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

ข้อจำกัดของการศึกษา

ที่สตรีที่ตอบแบบสัมภาษณ์บางตามความเป็นจริง เช่น การถามเกี่ยวกับการเคยเข้ารับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก สถานที่เข้ารับการตรวจ ตรวจที่สถานีนามัย โรงพยาบาล หรือ คลินิก สำหรับแรงสนับสนุนทางสังคมที่สตรีได้รับทั้ง 4 ด้าน คือในด้านอารมณ์ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านวัตถุสิ่งของการเงินและแรงงาน ด้านการประเมินผล การสัมภาษณ์จะถามในภาพรวม ไม่สามารถระบุแหล่งสนับสนุนด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจน (ไม่ได้แยกว่าได้รับการสนับสนุนจากที่ไหน มีอะไรบ้าง)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก หมายถึง การรับบริการตรวจด้วยวิธีแปปสเมียร์ (Pap smear) เป็นการป้ายเซลล์บริเวณปากมดลูกไปตรวจทางเซลล์วิทยาหาเชื้อ เอชพีวีในห้องปฏิบัติการภายในระยะเวลา 5 ปี (ตั้งแต่ 30 มิ.ย. 2548 ถึง 30 มิ.ย. 2553)

2. โรคมะเร็งปากมดลูก หมายถึง สตรีที่ตรวจภายในพบเชื้อไวรัสที่ชื่อว่า แปปิลโลมาไวรัส (Human papilloma virus) บริเวณปากมดลูก

3. แรงสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การให้การสนับสนุนและการช่วยเหลือแก่สตรีในด้านอารมณ์ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านวัตถุสิ่งของ การเงินและแรงงาน ด้านการประเมินผล ทำให้สตรีมีความตระหนักในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก แรงสนับสนุนทางสังคมมี 4 ด้านดังนี้

3.1 ด้านอารมณ์ หมายถึง การสนับสนุนและการช่วยเหลือให้สตรี ได้รับความรัก การเอาใจใส่ ความห่วงใย มีความเห็นอกเห็นใจ ความไว้วางใจ ให้กำลังใจ ให้การยอมรับนับถือ ยกย่องชมเชยเมื่อรับการตรวจมะเร็งปากมดลูกแล้ว

3.2 ด้านข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การสนับสนุนและการช่วยเหลือให้สตรี ได้รับความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา การชี้แนะแนวทางเลือก มีการซักถาม การให้ข้อมูลที่ถูกต้องในเรื่องการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

3.3 ด้านวัตถุสิ่งของ การเงินและแรงงาน หมายถึง การสนับสนุนและการช่วยเหลือให้สตรี ได้มีสถานที่ห้องตรวจที่มีดัดจริต ใช้เวลาตรวจไม่นาน กำหนด วันเวลา ในการตรวจมีพาหนะนำส่งหรือมีคนพาไปตรวจ มีเอกสาร/แผ่นพับแจก มีรางวัลหรือสิ่งจูงใจ ให้สตรีเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

3.4 ด้านการประเมินผล หมายถึง การสนับสนุนและการช่วยเหลือให้สตรี ได้รับความพึงพอใจหรือพอใจให้เข้ารับบริการตรวจ มีการแจ้งผลการตรวจ ให้มีการแสดงความคิดเห็น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงผลดี การเป็นตัวอย่างที่ดี มีใบนัดให้เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

4. ผู้ให้การสนับสนุนและการช่วยเหลือ หมายถึง บุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข พยาบาล ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) คนในชุมชน ครอบครัว ญาติพี่น้องหรือสามี ที่คอยให้ความช่วยเหลือในการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

5. สตรี หมายถึง ผู้หญิงที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไปจนถึงอายุ 60 ปีเต็ม ที่แต่งงานและไม่แต่งงาน มีชื่อในทะเบียนบ้านอยู่ในเขตตำบลอุ้มเม่า มากกว่า 6 เดือน

6. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หมายถึง โรคที่ติดต่อจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง โดยการมีเพศสัมพันธ์ มีอาการเช่นมีริมฝีปากอักเสบ เพศ ตกขาวมีกลิ่นเหม็น มีหูดหรือหงอนไก่ที่อวัยวะเพศ มีเลือดออกทางช่องคลอดที่ไม่ใช่ประจำเดือน

7. การตรวจสุขภาพประจำปี หมายถึง สตรีได้มีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง วัดความดันโลหิต และตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง